

Vraag en antwoord - kennisbijeenkomst scholen 24 01 2023

Inhoud:

Voor meer informatie over netcongestie en mogelijke oplossingen: zie www.provincie.drenthe.nl/netcongestie

Pagina 2: Aanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed in 2023 - PROV DRENTHE

- Q: Hoe kunnen jullie ons helpen verduurzamen? Wat is daarvoor beschikbaar?
- Q: Voor welke kosten en maatregelen staat het schoolbestuur aan de lat? En waar ligt de verantwoordelijkheid van de gemeente? Kunnen jullie ons als provincie helpen in het contact met de gemeente?
- Q: Wat als de gemeente eigenaar is van het gebouw?
- Q: Wie komen in aanmerking voor een adviseringstraject?
- Q: Krijg je de energiescan vergoed voor al je schoolgebouwen?
- Q: Wat voor voorwaarden zijn er gekoppeld aan de Renteloze Maatschappelijke Energielening?
- Q: Wat als mijn gemeente niet meedoet aan het traject van Schooldakrevolutie?
- Q: Is voor een school een businesscase voor zon op dak wel rond te krijgen als er netcongestie is?
- Q: Hoe kan ik sneller en eenvoudiger ontzorgd worden bij de realisatie van zon op mijn schooldak?

Pagina 3: Knelpunten en oplossingen bij zon op schooldak – Stichting Schooldakrevolutie

- Q: Hoe komt SDR aan de dak-info?
- Q: Waarom moeten er zoveel onderzoeken ten behoeve van de besluitvorming zonnepanelen worden gedaan? Is dat niet te veel? Kan dat niet slimmer?
- Q: Hoe kunnen ouders beter worden betrokken bij de verduurzamingsaanpak, bijvoorbeeld door hen een lidmaatschap van een energie-coöperatie aan te bieden?

Pagina 3: Financiële mogelijkheden (business case, MJOP) - SWECO

- Q: Kunnen onderhoudskosten omhoog gaan?
Q: Is verduurzaming van dorpsschooltjes wel te doen?
Q: Hoe wordt bewaakt dat maatregelen ook werken?

Pagina 4: Energiescans en energiebesparing – RUIMTE-OK

- Q: Hoe maak je de volgende stap als je het energieverbruik inzichtelijk hebt gemaakt?
- Q: Kun je een bezoek aan 3 locaties 'doortrekken' naar andere locaties die niet bezocht zijn?
- Q: Wat is de regeling voor optimaal ventileren vanuit Ruimte OK?
- Q: Vraagt ventileren om maatregelen of kan het ook met kleine oplossingen?
- Q: Wie zou het inzicht moeten hebben in het energieverbruik?
- Q: Waar kunnen we de rekentool van Ruimte OK vinden?

Pagina 5: Realisatie Zon op dak - ZONNESCHOLEN

- Q: Valt vandalisme (aan zonnedaken) onder de opstalverzekering?
- Q: Moeten we wachten met PV op andere maatregelen?
- Q: Kan je nu wel of niet op voorhand voor PV kiezen, of ligt het toch ingewikkelder?
- Q: Wat is er nu anders bij Zonnescholen dan bij een project 'om de hoek'?
- Q: Waar bestaat onderhoud aan PV-installaties uit?

1. Aanpak verduurzaming maatschappelijk vastgoed in 2023 - PROV DRENTHE

Q: Hoe kunnen jullie ons helpen verduurzamen? Wat is daarvoor beschikbaar?

A: Vanuit het programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed worden de vastgoedeigenaren ondersteund met gratis begeleiding en advies van ervaren deskundigen. Daarmee kan energieadvies op maat gegeven worden, ondersteuning bij financiële vragen en vertaling van te nemen maatregelen om het energieadvies uit te voeren. En er kan ondersteuning geboden worden bij de voorbereiding van aanbesteding en of bestekken. Binnen een jaar na aanmelding heb je als schoolbestuur je advies binnen.

Voor zon op schooldaken kan Stichting Schooldakrevolutie onafhankelijk advies bieden aan de grote schoolbesturen in Drenthe in de gemeenten Meppel, Hogeveen, Coevorden, Assen, Tynaarlo en Westerveld.

Er is advies en subsidiemogelijkheid beschikbaar voor maatregelen in het geval van netcongestie en daarnaast is er de renteloze maatschappelijke energielening van het energiefonds Drenthe. Zie voor meer informatie www.energiefondsdrenthe.nl en www.provincie.drenthe.nl/netcongestie

Q: Voor welke kosten en maatregelen staat het schoolbestuur aan de lat? En waar ligt de verantwoordelijkheid van de gemeente? Kunnen jullie ons als provincie helpen in het contact met de gemeente?

A: Als school kun je een energieadvies uit laten brengen voor je gebouw. Deze energiescan brengt voor de gebouwen in beeld welke maatregelen nodig zijn voor verduurzaming. De quick-wins uit deze energiescan zijn maatregelen waarvan de investering binnen aanzienlijke tijd terug verdiend kan worden door de besparing op de energierekening. Deze maatregelen kun je als school zelf nemen. Eventueel met een renteloze maatschappelijke energielening van het Energiefonds Drenthe.

Voor grote investeringen moet de gemeente betrokken worden. Vanuit het programma verduurzaming maatschappelijk vastgoed kan ondersteuning aan schoolbesturen gegeven worden om hun verduurzamingsplannen goed te onderbouwen met een plan opgesteld op basis van advies van ervaren deskundigen en een uitwerking van benodigde maatregelen en financiën. Met dit plan kan het gesprek met de gemeente aangegaan worden.

Q: Wat als de gemeente eigenaar is van het gebouw?

A: De gemeenten kunnen wel gebruik maken van het ontzorgingsprogramma. De gemeente kan via het Rijk een lening krijgen voor de investeringen, maar komt niet in aanmerking voor de renteloze maatschappelijke energielening. Besluit om te investeren en te lenen ligt dan bij de gemeente.

Q: Wie komen in aanmerking voor een adviseringstraject via het ontzorgingsprogramma ?

A: In aanmerking komen gemeenten met minder dan 50.000 inwoners, schoolbesturen primair onderwijs (max. 15 gebouwen) en schoolbesturen voortgezet onderwijs (max. 10 gebouwen). Kinderopvangorganisaties komen vanaf 2023 ook in aanmerking.

Q: Krijg je de energiescan vergoed voor al je schoolgebouwen?

A: Het beschikbare budget is beperkt. Daarom wordt er na aanmelding altijd eerst een intakegesprek gevoerd. Op basis van deze eerste verkenning wordt bepaald welke gebouwen het eerst aan de beurt moeten komen.

Q: Wat voor voorwaarden zijn er gekoppeld aan de Renteloze Maatschappelijke Energielening?

A: Met de renteloze energielening gaat het om een bedrag tussen de €5.000 en €200.000,-. Je kan 100% van je investering vergoed krijgen en de lening heeft een looptijd van 10 jaar tegen 0% rente.

Voorwaarde is wel dat er een energiescan ten grondslag ligt aan de aanvraag, waaruit blijkt dat de investering door een besparing op de energierekening binnen 10 jaar terug te verdienen is. Let daarbij wel op dat je energiescan niet verouderd is. Er kan één lening afgesloten worden per organisatie/instelling. Dus niet per schoolgebouw.

Q: Wat als mijn gemeente niet meedoet aan het traject van Schooldakrevolutie?

A: Meld het vooral bij ons en je gemeente. Dan kijken we samen met de gemeente of ze alsnog gebruik willen maken van het door de provincie aangeboden traject. Dit kan bij m.tijdens@drenthe.nl.

Q: Is voor een school een businesscase voor zonnepanelen wel rond te krijgen als er netcongestie is?

A: Jazeker zijn er mogelijkheden. Zo zijn er oplossingen en subsidie voor maatregelen in het geval van netcongestie en is er vaak iets te regelen met een naburige coöperatie. Stichting Schooldakrevolutie en Zonnescholen kunnen u hierbij verder helpen.

Q: Hoe kan ik sneller en eenvoudiger ontzorgd worden bij de realisatie van zonnepanelen op mijn schooldak?

A: Vanuit de provincie wordt er al ondersteuning geboden via stichting Schooldakrevolutie. Elke gemeente in Drenthe kan hier aan deelnemen. De wens naar ontzorging leeft breed, vanuit provincie en gemeenten willen we dit nog meer ondersteunen in de toekomst. We verkennen op dit moment de mogelijkheden om dit te realiseren. Desalniettemin kunnen we als overheid niet alles beïnvloeden, schaarste op de (arbeids-)markt is een factor die we niet eenvoudig weg kunnen nemen. Houd daarom rekening met langere realisatie tijden.

2. Knelpunten en oplossingen bij zonnepanelen op schooldak – Stichting Schooldakrevolutie

Q: Hoe komt SDR aan de dak-info?

A: Deze gegevens zijn afkomstig van ZonAtlas, Google-Maps, en van het Ministerie van Onderwijs (DUO-bestanden).

Q: Waarom moeten er zoveel onderzoeken ten behoeve van de besluitvorming zonnepanelen worden gedaan? Is dat niet te veel? Kan dat niet slimmer?

A: Er zijn een hoop onderzoeken nodig voor subsidies en veiligheid en de uitvoering (bv businesscase, dakconstructie, planning dakbedekking). Uiteraard moeten deze benodigde onderzoeken van tevoren besproken worden en in één besluitvormingsdocument worden samengevoegd. Dit leidt tot meer overzichtelijke dossiervorming bij het besluitvormingstraject en het feitelijke beslissingdocument dat naar het schoolbestuur gaat.

Q: Hoe kunnen ouders beter worden betrokken bij de verduurzamingsaanpak, bijvoorbeeld door hen een lidmaatschap van een energie-coöperatie aan te bieden?

A: SDR heeft uitgebreide pakketten met een brede educatieve opzet en dito bereik. Ouders betrekken door te wijzen op de mogelijkheden van samenwerking met een energie-coöperatie is zeker zinvol. Dan betrek je de gemeenschap om de school heen. Wij pleiten er wel voor dat eerst de school zelf profiteert van de panelen en haar eigen energieverbruik opwekt; mocht er veel meer oppervlak over zijn, dan leggen we uiteraard het dak vol en graag met de omwonende ouders!

3. Financiële mogelijkheden (business case, MJOP) - SWECO

Q: Kunnen onderhoudskosten omhoog gaan?

A: Dat kan inderdaad zijn bij het in gebruik nemen van een warmtepomp in plaats van een gasketel en/of het toepassen van bijvoorbeeld gebalanceerde ventilatie bij een school welke op natuurlijke wijze wordt

geventileerd (open ramen). Evenwel is er significant minder warmteverbruik dan met natuurlijke ventilatie (lees gunstigere business case)

Q: Is verduurzaming van dorpschooltjes wel te doen?

A: Het voorkomen van onnodig energiegebruik is altijd van belang. De vraag is, op welke wijze dit kostenefficiënt in kaart gebracht kan worden. Het besproken proces en het doorvoeren van grootschalige investeringen kunnen inderdaad een lastige opgave zijn. Dergelijke scholen zijn los van verduurzaming al problematisch vanwege het te lage aantal leerlingen. Door combinaties van functies te zoeken (zoals clustering met een kinderdagverblijf, buurthuis, buurtbieb) worden gebouwen beter benut waardoor de positieve impact door verduurzaming ook groter is.

Q: Hoe wordt bewaakt dat maatregelen ook werken?

A: Met continue monitoring van het energieverbruik kan de gerealiseerde energiebesparing bewaakt worden. Het is daarnaast belangrijk, aan de voorkant goed uit te werken wat een installatie moet kunnen, hoe deze moet worden gebouwd en welke sturings- en integratiemogelijkheden nodig zijn. Deze stap wordt vaak voor een te groot gedeelte overgelaten aan de markt. Hoe meer ruimte hierin wordt geboden, hoe groter de interpretatieruimte wordt van de beoogde installatie. Dit vergroot de kans dat de verwachte efficiëntieverbetering achterblijft of dat overige problemen ontstaan (zoals klimaatklachten).

4. Energiescans en energiebesparing – RUIMTE-OK

Q: Hoe maak je de volgende stap als je het energieverbruik inzichtelijk hebt gemaakt?

A: Ruimte OK kan op basis van de Rekentool verder helpen met ondersteuning met een rapport en verdere uitvoering.

Q: Kun je een bezoek aan 3 locaties 'doortrekken' naar andere locaties die niet bezocht zijn?

A: Adviezen die we geven kun je vaak wel gebruiken en benutten voor andere gebouwen.

Q: Wat is de regeling voor optimaal ventileren vanuit Ruimte OK?

A: Scholen met problemen kunnen zich aanmelden bij Ruimte OK. Wij hebben hiervoor een dagprogramma op school. Dat wil zeggen dat we op bezoek komen, een vragenlijst doornemen met de directeur of gebouwenbeheerder, een rondje maken door het gebouw, vragen stellen aan leerkrachten en tips geven. 's Middags geven we aan het gehele team een terugkoppeling van onze bevindingen. Het schoolbestuur krijgt een rapport van het bezoek.

Q: Vraagt ventileren om maatregelen of kan het ook met kleine oplossingen?

A: Dat verschilt heel erg per locatie. Maar het zijn vaak hele simpele dingen. Je merkt alleen dat scholen hier zelf niet mee bezig zijn, er geen kennis van hebben.

Q: Wie zou het inzicht moeten hebben in het energieverbruik?

A: Een gebouwenbeheerder zou het beste inzicht kunnen hebben in het verbruik, maar de directeur en de leerkrachten hebben hier zeker ook een rol in.

Q: Waar kunnen we de rekentool van Ruimte OK vinden?

A: Na aanmelding wordt de rekentool toegestuurd. Op basis van de rekentool worden de vervolgstappen bepaald. (<https://www.ruimte-ok.nl/form/vraag-hier-de-co2-rekentool-aan#no-back>)

5. Realisatie Zon op dak - ZONNESCHOLEN

Q: Valt vandalisme (aan zonnedaken) onder de opstalverzekering?

A: Ja.

Q: Moeten we wachten met PV op andere maatregelen?

A: Nee, start, zodra het kan. Komt er later een groter plan, dan is het zonder meer te doen, om evt de panelen ook te verplaatsen, de terugverdientijd wordt dan 6 jaar.

Voorbeeld: 'stroom op locatie met WKO' (warmte-koude-opslag). Zonnescholen gaat dan samenwerken met betreffende partij. In de praktijk kom je vaak tot een oplossing, als je wat verder kijkt. Er is veel mogelijk.

Q: Kan je nu wel of niet op voorhand voor PV kiezen, of ligt het toch ingewikkelder?

A: Pragmatisme kan. Kijk naar het DIHP/MJOP. Overigens: kijk naar lijstje met no-regret-maatregelen. Dat levert toch wel snel een routeplan op.

Q: Wat is er nu anders bij Zonnescholen dan bij een project 'om de hoek'?

A: integrale, onafhankelijke aanpak. We gaan dan naast een Schoolbestuur staan.

Q: Waar bestaat onderhoud aan PV-installaties uit?

A: Jaarlijkse inspectie, schoonmaak, omvormers onderhouden.